

Aldus gewezen te Luxemburg op dertien juli negentienhonderdzesenzestig.

Delvaux

Strauß

Trabucchi

Uitgesproken ter openbare terechtzitting te Luxemburg op dertien juli negentienhonderdzesenzestig.

De Griffier,

De President van de
Eerste Kamer,
L. Delvaux

A. Van Houtte

Conclusies van de Advocaat-Generaal J. Gand van 16 juni 1966 ¹

Mijnheer de President, mijne heren Rechters,

De heer Willame verzoekt U om uitlegging van punt 3 van het dispositief van het door U op 8 juli 1965 in zijn zaak tegen Euratom gewezen arrest.

U herinnert U waarom het in dat arrest ging.

Na een ongunstige beoordeling door de integratiecommissie werd aan verzoeker, die sedert 18 augustus 1958 als arbeidscontractant werkzaam was, zijn contract opgezegd. In de zaak 110-63 betwistte hij voor Uw Hof de wettigheid van het door de Euratom-Commissie genomen ontslagbesluit, met name op grond van bezwaren tegen de door de integratiecommissie gevolgde werkwijze.

U hebt de procedure inderdaad op een wezenlijk punt gebrekkig geacht en derhalve het ontslagbesluit nietig verklaard met terugwijzing van de zaak naar de Euratom-Commissie ter heropening van de procedure. Op grond van de punten 1 en 2 van het dispositief van Uw arrest herkreeg de heer Willame de positie van een arbeidscontractant, die voor aanstelling in vaste dienst in aanmerking wenst te komen.

Zijn geldelijke rechten moesten nog geregeld worden. Daarop had punt 3, waarvan U uitlegging is gevraagd, betrekking.

Naar aanleiding van Uw arrest voerde verzoeker met de ten deze bevoegde diensten van Euratom besprekingen ter regeling van

¹ — Vertaald uit het Frans.

verschillende kwesties, zijn rechtspositie betreffende: verlofdagen op welke hij recht had — berekening der verschuldigde bedragen — heropening van de integratieprocedure.

U weet, dat de tweede integratieprocedure niet tot een ander resultaat geleid heeft; op 20 december 1965 werd aan Willame een besluit betekend, waarbij zijn dienstverband andermaal werd beëindigd, besluit dat aan verzoeker aanleiding gaf tot het instellen van het — thans in instructie dienende — beroep 12-66.

Tegelijkertijd deed men hem een afrekening toekomen van de ingevolge Uw arrest verschuldigde bedragen. Verzoeker meent nu echter, dat verweerster afweek van het in Uw arrest bepaalde. Hij verzoekt U dan ook niét deze afrekening, waartegen beroep niet wel mogelijk voorkomt, te vernietigen of te wijzigen, doch Uw arrest op enige punten uit te leggen.

Bij de aanvang der mondelinge behandeling kon men menen dat de kwesties, die partijen verdeeld hielden, van weinig betekenis waren, doch blijkens hetgeen ten verhoor is aangevoerd is zulks niet het geval. Derhalve moeten de vragen, die in het beroep aan de orde kwamen, wederom een voor een worden behandeld.

Allereerst: hoe moet het door Willame aangespannen geding naar gemeenschapsrecht worden opgevat?

Artikel 41 van het Statuut van het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie — dat letterlijk overeenstemt met artikel 37 van het E.G.K.S.-Statuut en artikel 40 van het E.E.G.-Statuut — bepaalt, dat „in geval van moeilijkheden nopens de betekenis en de strekking van een arrest” „het Hof tot taak (heeft) dit uit te leggen, op verzoek van een der partijen of van een instelling van de gemeenschap welke haar belang ter zake aannemelijk maakt.”

Er behoeft derhalve tussen partijen niet noodzakelijkerwijze een geschil betreffende de tenuitvoerlegging van het arrest te bestaan en het is zelfs niet nodig, dat er „tegenspraak” wordt gevoerd. Het is blijkens arrest 5-55 Assider (Deel I, blz. 283) voldoende, dat partijen in kwestie aan de bewoordingen van het arrest een verschillende zin hechten.

De moeilijkheid moet een in het arrest beoordeeld rechtspunt betreffen. Dat wil zeggen, dat het Hof naar aanleiding van een verzoek om uitlegging zijn beslissing niet wederom ter discussie mag stellen, doch anderzijds ook niet mag ingaan op vragen, waaromtrent geen beslissing werd genomen — of, zoals het in één der rechtsoverwegingen van Uw reeds aangehaalde arrest 5-55 wordt geformuleerd: „partijen kunnen niet bij wege van interpretatie nieuwe rechtsvragen aan het Hof ter beslissing voorleggen”.

Ten slotte moeten uiteraard het dispositief van Uw arrest — c.q. de rechtsoverwegingen die het dragen — werkelijk duister zijn; doordat een dubbelzinnige terminologie werd gebezigd moet twijfel kunnen rijzen van hoeverre strekking het arrest is. Uitlegging zou anders niet nodig zijn. Voorts moet worden opgemerkt, dat partijen soms voor de

tenuitvoerlegging van het vroegere arrest nuttige aanwijzingen kunnen ontlenen aan door de rechter „duidelijkheidshalve” gekozen bewoordingen.

Men weet, dat anderzijds de indiening van het verzoek niet van enige termijn afhankelijk is gesteld; er behoeft slechts te zijn voldaan aan de artikelen 37 en 38 van het Reglement voor de procesvoering, met name moet worden aangegeven van welke gedeelten van het arrest uitlegging verlangd wordt. Dat de procedure op tegenspraak wordt gevoerd blijkt ook daaruit, dat partijen in de gelegenheid moeten worden gesteld opmerkingen in te dienen; voor het wisselen van memories als bedoeld in de artikelen 40 en 41 is echter ten deze geen plaats.

Het gaat hier derhalve om een bijzondere procedure, die in het recht van sommige Lid-Statens niet voorkomt en een uitzondering vormt op de regel, dat met de uitspraak 's rechters bevoegdheid een einde neemt. Ongetwijfeld kunnen langs deze weg bepaalde debatten en nieuwe gedingen worden voorkomen; tot oplossing van alle moeilijkheden waartoe de tenuitvoerlegging van een arrest aanleiding kan geven, kan de procedure echter niet dienen; zij kan slechts worden aangewend met betrekking tot vragen de uitlegging van het arrest betreffende. Het gaat er soms slechts om uit te maken, waar de grenzen van uitlegging liggen.

Keren wij terug tot hetgeen verzoeker van U vraagt.

1. In punt 3 van Uw arrest, onder a), wordt Euratom veroordeeld om aan de heer Willame te betalen „de inkomsten voortvloeiende uit diens prestatutair contract, over het tijdstip, gelegen tussen de datum waarop, ingevolge het besluit, de verbintenis met verzoeker een einde heeft genomen, en de datum waarop hem door Euratom een nieuw besluit over zijn integratie of niet-integratie officieel zal zijn medegedeeld.”

De afrekening nu heeft betrekking op het tijdvak van 3 november 1963 — dag waarop zijn eerste ontslag inging — en 31 juli 1965, terwijl het nieuwe besluit betreffende zijn integratie hem op 21 december 1965 werd betekend. Verzoeker vraagt U het arrest in die zin uit te leggen, dat het in het dispositief onder 3 a) bedoelde tijdvak op 21 december 1965 eindigt.

Uw arrest is echter ten aanzien van Willame's recht op zijn vroegere inkomsten tot op het tijdstip, waarop het nieuwe besluit hem zal zijn betekend, alleszins duidelijk. Op welke datum dit besluit hem werd betekend is een zuiver feitelijke vraag, niet de uitlegging, doch de toepassing van Uw arrest betreffende.

Bovendien bestaat er tussen partijen geen enkele moeilijkheid. Te minder betwist de Commissie, dat zij ingevolge Uw arrest aan Willame zijn inkomsten tot 21 december 1965 heeft te betalen nu dezelfde hem op diens verzoek vanaf 1 augustus 1965 maandelijks zijn voldaan. De afrekening van de verschillende bedragen d.d. 21 december 1965 kon slechts op het tijdvak tot 31 juli 1965 betrekking hebben,

immers het hem over het daarna gelegen tijdvak toekomende was reeds betaald.

2. De heer Willame verzoekt U vervolgens hetzelfde punt 3 a) van het dispositief in die zin uit te leggen, dat bij berekening van de bezoldiging waarop verzoeker over het litigieuze tijdvak recht heeft, moet worden uitgegaan van de rang A/3 van het destijds geldende rangstelsel van de E.G.K.S., hetgeen — wanneer wij verzoeker goed begrijpen — wil zeggen: rekening houdende met de vermeerdering van het basissalaris waarop in de loop van het hierbedoelde tijdvak functionarissen met vaste aanstelling in de rang van Afdelingshoofd aanspraak konden maken. Men zal hierbij opmerken, dat in het hem bij beëindiging van zijn contract uitgereikte getuigschrift vermeld is, dat bij de berekening van zijn salaris was uitgegaan „van de rang A/3 van het E.G.K.S.-rangstelsel”.

Verzoeker stelt nu, dat zijn *totale* salaris is berekend naar een basisvergoeding van Bfr 45.502. — De Commissie heeft zulks ten verhoore erkend — ; verzoeker meent dat had moeten worden uitgegaan van een *basissalaris* van Bfr 51.100, hetgeen naar ons wordt medegedeeld overeenkomt met de vijfde salaristrap van de rang A/3 *te rekenen vanaf 1 januari 1965*.

Toegegeven kan worden, dat het hier inderdaad gaat om de uitlegging van het gedeelte van het dispositief betreffende „inkomsten voortvloeiende uit het *prestatutaire contract*”. Maar komt er in Uw arrest een dubbelzinnigheid voor? Wij zouden de vraag in ontkennende zin willen beantwoorden, zowel gelet op verzoekers subsidiaire vordering als op bepaalde rechtsoverwegingen van Uw arrest. Willame verzoekt betaling van „het salaris verbonden aan de functie die hij bekleedde, zijnde Bfr 45.502 netto per maand, ten minste vanaf de datum van de beëindiging van zijn functie tot het ogenblik waarop een nieuw besluit te zijnen aanzien door verweerster rechtsgeldig zal zijn genomen”. Anderzijds is door U overwogen, dat verzoeker „als gevolg van het vernietigen van het aangevallen besluit nog steeds wordt geacht in dienst van verweerster te zijn, op de voorwaarden die gelden voor het contract waarbij hij werd aangenomen”; U hebt dan ook zijn aanspraak op „de inkomsten voortvloeiende uit zijn *prestatutaire contract*” erkend.

Wanneer derhalve al twijfel kan rijzen zal deze de *inhoud van het prestatutaire contract* moeten betreffen; Uw Hof was destijds tot precisering daarvan niet geroepen en debat daarover was ten processe ook niet gevoerd —. In de loop van het onderhavige geding heeft de Commissie de in 1958 aan Willame toegezonden aanstellingsbrief overgelegd. Daarin wordt zijn basissalaris gesteld op Bfr 31.700, exclusief verschillende vergoedingen (standplaatsvergoeding, separatievergoeding, gezinshoofdtoelage). Bij vaststelling van dit bedrag kon destijds worden uitgegaan van de bezoldigingstabel van de E.G.K.S.; niettemin berustte het bedrag op overeenkomst en strekte als zodanig partijen tot wet.

Na vernietiging van het ontslagbesluit stond Willame wederom in dienst van Euratom, op een tijdvak waarop ten aanzien van andere functionarissen normaliter tot integratie was overgegaan; Willame bleef op arbeidscontract werkzaam; zijn rechtspositie droeg nog steeds een prestatutair karakter en er bestond geen aanleiding om — in afwijking van hetgeen in zijn contract uitdrukkelijk was voorzien — ten behoeve van vast aangestelde ambtenaren getroffen maatregelen mede te zijnen gunste te doen werken. Ware de integratieprocedure wél gunstig voor de heer Willame afgelopen, dan zou hij met terugwerkende kracht tot 1 januari 1962 vast zijn aangesteld en vanaf genoemde datum aanspraak hebben mogen maken op de aan vast aangestelde ambtenaren toegestane salarisverbeteringen. De zaak ligt in casu evenwel anders.

Mocht derhalve van dubbelzinnigheid sprake zijn, dan lijkt deze betrekking te hebben op een punt, waaromtrent door U geen uitspraak was gedaan, te weten de inhoud van het contract, zodat U, naar het mij voorkomt, daaromtrent bij wege van interpretatief arrest geen beslissing kunt nemen. Doch wellicht acht U het, nu U ter bepaling van verzoekers rechten van dit contract bent uitgegaan, toch dienstig nader aan te geven wat U onder „inkomsten voortvloeiende uit het prestatutaire contract” verstaat. Het antwoord moet dan — blijkens de rechtsoverwegingen van Uw arrest — gezocht worden in de voorwaarden waaronder verzoeker werd aangesteld; daarin was sprake van een bedrag van Bfr 31.700, exclusief voornoemde vergoedingen; zij sluiten echter *automatische* aanpassing aan een bepaalde rang van de E.G.K.S.-bezoldigingstabel — en aanspraak op aan vast aangestelde ambtenaren toegestane salarisverhogingen — uit.

3. Punt 3 van het dispositief van het arrest waarvan Willame U uitlegging vraagt, vereist enige toelichting.

De door de Commissie aan verzoeker te betalen bedragen moesten worden verminderd met „de som van het netto salaris dat verzoeker eventueel ontvangen heeft uit hoofde van beroepswerkzaamheden buiten verband van de gemeenschap, tussen de hierbedoelde data, en van de vergoedingen die verzoeker in verband met zijn ontslag van verweerster ontvangen heeft”.

Met een nader te bespreken voorbehoud verenigt Willame zich met deze aftrek. De Commissie heeft echter de aldus voor aftrek in aanmerking komende bedragen vermeerderd met interest à 4,5 %.

Verzoeker vraagt U nu het arrest in die zin uit te leggen, dat interest over beiderlei bedragen niet te zijnen laste komen.

De Commissie gaf in haar schriftelijke opmerkingen toe, dat in de afrekening een fout was geslopen, die evenwel door betaling van een bedrag van Bfr 239 is hersteld, als gevolg waarvan de eis in zoverre zonder voorwerp is geraakt.

Verzoeker heeft deze opvatting ten verhoore bestreden op grond dat bedoelde betaling slechts de interest over inkomsten uit hoofde van

beroepsbezigheden buiten gemeenschapsverband (C - 3 van de afrekening) betrof en dat op dezelfde wijze moet worden gehandeld met betrekking tot door verzoeker in verband met zijn ontslag ontvangen vergoedingen (C - 2 van de afrekening). De Commissie voert nu het verweer, dat, wat dit laatste punt betreft, sprake is van een nieuwe eis.

Zulks is echter niet het geval. Verzoekers vordering strekte van de aanvang af tot het bekomen van uitlegging van Uw arrest in die zin, dat door hem over geen enkel in mindering te brengen bedrag interest moest worden betaald.

Bij lezing blijkt Uw arrest echter geen enkele duisterheid te bevatten; het veroordeelt verweerster om over het netto bedrag van de voor de uitspraak verschuldigd geworden sommen 4,5 % interest per jaar te betalen en bepaalt met betrekking tot elke maand salaris de periode waarover deze interest verschuldigd is. Er wordt echter zelfs niet gezinspeeld op rentebedragen waarmede de af te trekken sommen zouden moeten worden vermeerderd, bedragen die juist ten laste van verzoeker zouden komen. Het is op grond hiervan zo evident dat zij in Uw arrest niet zijn voorzien, dat uitlegging achterwege kan blijven. Het is echter niet minder evident, dat Euratom het arrest onjuist heeft toegepast en dat een door Willame tegen een afrekening in voege als voormeld in te stellen beroep ontvankelijk en gegrond zou zijn.

4. Slechts op deze drie punten werd Uw uitlegging gevraagd, met dien verstande evenwel, dat in verzoekers betoog ook kritiek wordt uitgeoefend op het feit, dat Euratom hem een bedrag van Bfr 30.591, tijdens de eerste ontslagperiode wegens niet-opgenomen verlofdagen ontvangen, heeft willen doen terugbetalen, blijkbaar omdat die verlofdagen in feite door hem na het arrest waarin de opzegging van zijn contract werd vernietigd zijn opgenomen.

Wij moeten wel vaststellen, dat dit punt niet in het petitum ter sprake is gekomen en evenmin als daarin implicite aan de orde gesteld kan worden beschouwd, met name ook niet in het deel dat op de prestatuare inkomsten betrekking heeft. De geachte raadsman heeft ter terechtzitting verklaard, dat hier van een abus (erreur de plume) sprake is. Het is mogelijk, maar ook al is een verzoek om uitlegging niet aan enige termijn gebonden, de algemene beginselen van de procesvoering blijven van toepassing. De rechter kan slechts acht slaan op hetgeen in het introductief verzoek uitdrukkelijk wordt gevorderd, terwijl later, na kennisgeving van het verzoek aan de andere partijen, vermeerdering van de eis niet meer mogelijk is. Het ten deze toepasselijke artikel 102 van de verordening verwijst trouwens naar artikel 38, dat onder d) bepaalt, dat het verzoek de conclusies van verzoeker moet bevatten. Wij stellen U derhalve voor de ter zitting voorgedragen conclusies betreffende de terugbetaling van vergoeding wegens niet-opgenomen verlof niet-ontvankelijk te verklaren.

Mocht U dit al te rigoureus voorkomen of mocht U menen, dat het tot U gerichte verzoek ook in zoverre als geldig kan worden be-

schouwd, dan zal nog moeten worden nagegaan of hier niet sprake is van een vraag, die in Uw arrest niet aan de orde was en waarover U ook niet implicite uitspraak hebt kunnen doen. Willame stelt, dat voor in de loop van een dienstjaar niet-opgenomen verlofdagen aan het eind van het jaar een vergoeding wordt betaald (de administratie ontkent zulks, naar het lijkt terecht) en dat derhalve hetgeen hij aldus ontving voor verlofdagen waarop hij voor 3 november 1963 recht had, onafhankelijk van zijn ontslag is betaald. De Commissie betoogt daartegenover dat terugbetaling terecht wordt verlangd, nu in overleg met de administratie de verlofdagen in feite na Uw arrest — en voordat verzoeker zijn plaats weer innam — zijn opgenomen. Zij voegt hieraan toe, dat er zolang een functionaris de dienst niet definitief heeft verlaten van vergoeding wegens niet-opgenomen verlof geen sprake is en dat zodanige vergoeding eerst bij ontslag aan Willame kon worden toegekend.

Het komt ons voor, dat hier in stede van uitlegging van Uw arrest veeleer Uw oordeel gevraagd wordt omtrent een later tussen partijen aangegane overeenkomst — op grond waarvan bedoelde som al dan niet moet worden terugbetaald —. Dit valt in ieder geval buiten het kader van het onderhavige verzoek.

Onze slotsom luidt, dat U om verschillende redenen op het verzoek om uitlegging niet zult kunnen ingaan.

— Voorzoveel die uitlegging betrekking moest hebben op de vraag tot wanneer verzoeker zijn aanspraak op voormelde bedragen behield, gaat het om de toepassing en niet om de uitlegging van Uw arrest.

— Hoezeer er ook met betrekking tot het begrip „inkomsten voortvloeiende uit het prestatutaire contract” van dubbelzinnigheid sprake is, deze betreft de inhoud van de overeenkomst, also een punt waarover U in Uw vroegere arrest geen uitspraak deed en dat derhalve thans niet voor uitlegging in aanmerking komt.

— Voorzoveel betreft de vraag of over bepaalde bedragen al dan niet interest verschuldigd is, is Uw arrest geenszins duister.

— Ten slotte is het verzoek, voorzoveel strekkende tot het verkrijgen van uitlegging omtrent de terugbetaling van vergoeding voor niet-opgenomen verlof, niet ontvankelijk, nu hiervan in het verzoekschrift geen sprake was.

Op grond van een en ander zouden normaliter de door Willame gemaakte kosten te zijnen laste moeten worden gelaten. Wij wijzen er evenwel op, dat het verzoekschrift herstel mogelijk maakte van een door verweerster begane — en ook door haar erkende — fout. Wij zouden er daarom geen bezwaar tegen hebben, indien Uw Hof, gebruik makende van de daartoe in het Reglement voorziene mogelijkheid, de helft van de door verzoeker gemaakte kosten ten laste van Euratom zou brengen.

Wij concluderen :

— tot afwijzing van het verzoek ;

en :

— tot omslag der kosten in voege als zojuist door ons aangegeven.